

De groep kinderen die extra hulp en zorg nodig heeft, lijkt te groeien. Hoe kun je daar als kinderopvangorganisatie mee omgaan? Die vraag stond centraal tijdens de ontbijtsessie ‘Zorgkinderen in de kinderopvang’ van de bdKO in de Verkade-fabriek in Zaandam. | Rianne van der Molen

Wat is NORMAAL en wat ABNORMAAL?

Ondanks het vroege uur – sommige aanwezigen zijn al om half zes vanaf huis vertrokken – is het gesprek aan tafel direct levendig. Dat het aantal zorgkinderen toeneemt, merken veel bestuurders in hun kinderopvangorganisaties. Ze zoeken allemaal naar manieren om daar het beste mee om te gaan. Onder begeleiding van Moniek Zijm (hoofd preventie van Medisch Orthopedagogisch Centrum 't Kabouterhuis in Amsterdam, voor kinderen van 0-7 jaar) en Claudia di Gioia (zorgcoördinator van Partou) worden tijdens de sessie ervaringen uitgewisseld en best practices besproken.

Moniek Zijm geeft eerst wat achtergrondinformatie. Ze legt uit dat er vanuit het Kohnstamm Instituut onderzoek is gedaan naar de plus-voorzieningen waarbij extra ondersteuning op de voorscholen

plaatsvindt. Er is een grote groep kinderen die niet schoolrijp is met de leeftijd van 4 jaar, maar toch door moet naar het basisonderwijs. ‘Wat opvallend is in het onderzoek, is dat de schermtijd van zowel kinderen als hun ouders daar een rol in speelt. Armoede is bij deze doelgroep een grote factor, in combinatie met een gebrek aan opvoedvaardigheden. Lang focusten de programma’s op de kinderen en hun begeleiders, maar werden de ouders een beetje vergeten. Terwijl hun rol natuurlijk essentieel is. Ouders moeten meer meegenomen worden in dit proces.’

Taal als struikelblok

Logisch, vinden de meeste aanwezigen. Ze kennen het vaak vanuit de praktijk. Veel kinderopvangorganisaties bieden

voor- en vroegschoolse educatie (we) aan voor peuters tussen 2,5 en 4 jaar die baat hebben bij extra ondersteuning in hun ontwikkelingen. Maar hoe graag je als kinderopvangorganisatie ook ouders daarbij wil betrekken, blijkt een lastige klus. Op ouderavonden komt vaak maar een klein deel van de ouders, zegt een van de aanwezigen. Andere directeuren knikken. Moniek weet wel waar het gebrek aan interesse vandaan zou kunnen komen. ‘Bedenk als opvangorganisatie dat ouders onzeker kunnen zijn. Om te ho-

ren dat ze het niet goed doen bijvoorbeeld. Daarbij kan de taal een struikelblok zijn. Gaan ze wel begrijpen wat daar gezegd wordt?’ Een tip van een van de aanwezigen is om, in plaats van de geijkte ouderavonden of kijkochtenden, ouders eens te vragen om allemaal wat lekkers mee te nemen naar een bijeenkomst. ‘Dat is een laagdrempelige manier om elkaar te ontmoeten. Bovendien is samen eten iets wat ons bindt en hoeft er geen oppas geregeld te worden, want de kinderen kunnen gewoon mee.’

Claudia de Gioia vult aan: ‘Bedenk ook dat er voor ouders iets te halen moet zijn op zo’n ouderavond. Wat hebben zij eraan om te komen? Neem die vraag mee in je voorbereiding.’

Niets aan de hand

Belangrijk is het volgens Zijm dat je medewerkers opleidt om met kinderen om te gaan die extra zorg nodig hebben. Als kennis ontbreekt, kan er zomaar verkeerd gehandeld worden. Soms wordt te snel ‘een eigen diagnose’ gesteld of ma-

ken ouders zich onnodig zorgen. Een van de directeuren heeft het idee dat steeds vaker normaal gedrag als abnormaal wordt gezien. ‘Mijn baby van tien maanden oud slaapt nog steeds niet door, wat is er mis, vragen ouders dan. Maar daar hoeft helemaal niets aan de hand te zijn. Het ene kind slaapt gewoon sneller door dan het andere.’ Wat Di Gioia betreft mag het in de kinderopvang vaker gaan over de vraag: wat is nu eigenlijk normaal en wat is abnormaal? Welke kennis heeft de pedagogisch medewerker van bepaald gedrag

‘Bedenk als opvangorganisatie dat ouders onzeker kunnen zijn. Om te horen dat ze het niet goed doen bijvoorbeeld.’

> en wat kan hij/zij aan? Via het programma Alert4You van het Kabouterhuis kunnen pedagogisch medewerkers hun onderbuikgevoelens testen, in gesprek met jeugdhulpprofessionals. Di Gioia: 'Aan hen kun je een casus voorleggen en vragen: moeten we ons zorgen maken of is dit iets wat bij deze fase hoort?'

Labels plakken

De grote vraag is: is er de laatste jaren veel meer aan de hand met onze kinderen of hebben wij misschien zelf onze eisen opgeschroefd? 'Laatst hoorde ik een medewerker zeggen dat ze vanwege het gedrag van een paar kinderen een kringgesprek niet kon afronden', zegt een van de aanwezigen. 'Dan moet je toch bedenken: wie is er nu voor wie? Zit het probleem bij het kind of bij de pedagogisch medewerker die een programma moet afronden?'

Wat de directeurs merken is dat soms medewerkers komen en wijzen op afwijk-

kend gedrag. Al snel wordt het etiket 'autisme' op een kind geplakt. Zij: 'Maar er kan zoveel meer aan de hand zijn. Daarom is het relevant dat pedagogisch medewerkers daarin getraind worden. Tegelijk moet je oppassen met snel een label plakken op een kind. Soms is iets geen autisme, maar gewoon een contactprobleem. Een probleem dat zomaar kan zijn ontstaan door onderstimulering thuis. Dat vraagt om een andere benaderingswijze.'

Overleven

Wat helder lijkt, is dat de toegenomen tijd achter schermen geen positieve rol speelt. Kinderen bewegen daardoor beduidend minder. Volgens de rijks-overheid beweegt zelfs bijna de helft van de kinderen te weinig. Ook merken directeurs dat ze steeds vaker peuters treffen die heel lang geen vast voedsel krijgen. 'Er is echt iets aan de hand op dit gebied', stelt Moniek Zijm. 'Scholen

zeggen: sommige kinderen kunnen te weinig als ze naar school moeten.' Er ontstaat een kleine discussie aan tafel. Want hoe groot is de invloed van de kinderopvang, en hebben ouders niet de primaire taak om dit te regelen? Natuurlijk is dat zo, vindt een van de aanwezigen, maar kan dat altijd? 'Wij hebben soms te maken met ouders die in armoede leven. Als dat je leven is, heb je vaak geen ruimte in je hoofd om je bezig te houden met andere dingen dan overleven. Dan denk je enkel: hoe overleef ik deze maand?'

Het belang van buiten

Ook op ander vlak is de toegenomen schermtijd een lastige tegenstander van de ontwikkeling van kinderen. Claudia di Gioia merkt in de praktijk dat kinderen bijna niet meer reageren op hun eigen naam, als ze opgezogen worden door de bewegende beelden. 'Wat betekent dit? Daar wordt langzaam steeds meer over bekend. Je kunt natuurlijk het kind weghalen bij een scherm, maar moet ook kijken naar je eigen gedrag. We vragen van onze pedagogisch medewerkers dat ze van alles bij moeten houden op hun tablet...'

Ze tipt aan dat de huidige ve-programma's ruim twintig jaar geleden zijn ontwikkeld. En dat het accent van die programma's vooral ligt op hoe de wet ernaar kijkt. 'Wordt het niet eens tijd

'Wordt het niet eens tijd voor een revolutie? vraagt een van de aanwezigen.'

voor een revolutie?' vraagt een van de aanwezigen. 'Waarin we het kind weer centraal zetten?'

Een ander zou het liefst zo min mogelijk met al die programma's doen. 'Soms zijn medewerkers lekker met de kinderen aan het buitenspelen en zie je enkel positief gedrag, ook bij de zorgkinderen. Dan opeens moet iedereen naar binnen om het ve-programma te gaan volgen. Terwijl je bij het buitenspelen zo ontzettend veel leert als het gaat om sociale interactie en beweging. Een natuurlijke en uitdagende buitenruimte waar je vies kunt worden, is misschien wel de derde pedagoog.'

Veerkrachtig worden

Tegelijk ziet Moniek Zijm dat het probleem groeit. Niet alleen het aantal kinderen dat zorg nodig heeft neemt toe, maar ook de programma's die bedacht worden om hiermee aan de slag te gaan. 'In mijn optiek begint het bij basisveiligheid en betrokkenheid van de medewerkers, die goed getraind zijn en zich inzetten voor het kind.'

'Maak ruimte om per kind te kijken wat het nodig heeft om zich te kunnen ont-

wikkelen. De essentie in de zorg voor kinderen, of die nu wel of geen extra aandacht nodig hebben, is hoe het kind zich voelt. Hun welbevinden is voor een groot deel afhankelijk van de relatie die zij hebben met de medewerkers op de groep. Gelukkig wordt het belang daarvan steeds meer gezien.'

Onderschat daarbij nooit hoe belangrijk onze sector is, vooral voor kinderen die een extra zetje nodig hebben. 'Wij hebben te maken met veel ouders die niet altijd beschikbaar zijn', zegt een van de aanwezigen. 'Geld is geen probleem, maar er is wel pedagogische armoede.' 'Heel bewust leren wij deze groep kinderen bijvoorbeeld om te gaan met weerstand, zodat ze veerkrachtig worden. Dat onderdeel wordt soms vergeten door ouders en is een van onze belangrijke pedagogische opdrachten.'

Volgens Zijm mogen pedagogisch medewerkers ook best wat vaker horen hoe belangrijk zij zijn. 'Laten we samen wat vaker stilstaan bij hun kwaliteiten en het belangrijke werk dat zij doen in de ontwikkeling van kinderen én zorgkinderen in het bijzonder.'

Rianne van der Molen is freelance journalist.

Geïnteresseerd?

Heb je een aantal interessante bijeenkomsten langs zien komen en heeft dat je interesse gewekt, maar ben je nog geen lid van de bdKO? Wij nodigen je uit om deel te nemen aan een van onze evenementen of webinars. Zo kun jij vrijblijvend kennismaken met onze beroepsvereniging.

Neem een kijkje op onze website www.bdko.nl voor de komende bijeenkomsten en meld je aan met één belletje naar (079) 363 81 02.

Lid worden?

Wil je graag de voordelen ontdekken van lidmaatschap van de bdKO? In het eerste jaar krijg je 50 procent korting op de deelnamekosten van onze bijeenkomsten. Zo kun jij op een laagdrempelige wijze beoordelen of onze beroepsvereniging iets voor je is.

De bdKO, de beroepsvereniging van directeurs in de kinderopvang, heeft als doel het realiseren en handhaven van een integer, competent en innovatief management in de kinderopvang. De bdKO biedt haar leden een platform voor kennisuitwisseling, een bron van informatie en een netwerk van collega's.

De bdKO onderneemt tal van activiteiten en organiseert diverse bijeenkomsten. Zo organiseert de bdKO twee keer per jaar Landelijke Bijeenkomsten, maar ook trainingen, workshops, intervisie en 'aan tafel met'-bijeenkomsten met woordvoerders kinderopvang. Deskundige professionals zijn verbonden aan de bdKO die leden advies op maat kunnen geven. Leden hebben continu toegang tot bdKO Kennisdeler waarin alle beschikbare kennis en inzichten gedeeld worden.

Zien we je op een van onze volgende bijeenkomsten?

Klantbeleving voor leiders - 9 april 2025

Webinar governancecode kleinschalige kinderopvang - 15 april 2025

bdKO Landelijke Dag - 17 juni 2025

bdKO Landelijke Dag - 25 september 2025

Webinar governancecode kleinschalige kinderopvang - 7 oktober 2025

Zie voor meer informatie over deze en andere bijeenkomsten: www.bdko.nl

'De grote vraag is: is er de laatste jaren veel meer aan de hand met onze kinderen of hebben wij misschien zelf onze eisen opgeschroefd?'